

KULTURHISTORISKA INSTITUTIONEN
VID ÅBO AKADEMI

Kulturhistoriska institutionen har med tacksamhet mottagit Er svar på vår frågelist nr 32 om benämningar på jordbruksredskap och jordbruksmetoder. Materialet kommer att bli forskning- en till stor nytta. En del mindre kompletteringar måste vi ännu göra innan det insamlade materialet kan anses vara full- ständigt. Av den anledningen hoppas vi få besvara Er nu igen med några tilläggsuppgifter till de gamla frågorna och dessutom en del helt nya frågor. Det är ytterst värdefullt för oss att få orden exakt i den form som de hade eller ännu har i Er dia- lekt.

I samband med varje fråga finns nämnda några ord som eventu- ellt kan ha förekommit i Er hemtrakt. Om ni finner det ord som Ni brukar använda där ber vi Er skriva ner det på det sätt som det sägs i Er dialekt. Förekommer flera av de ord som räknas upp hos Er skriver Ni först ner det som är vanligast. Skulle inget av de ord som räknas upp i frågan användas i Er hemtrakt skriver Ni bara ner det som användes hos Er.

Det är möjligt att det ord som givits i frågan inte är exakt likadant som i Er dialekt. Skulle det skilja sig, fastän det också vore mycket litet, ber vi Er försöka skriva ner det precis såsom det låter.

Vi är synnerligen tacksamma om Ni ville besvara Er ännu en gång och besvara våra frågor. Många av de ord vi försöker samla in riskerar att försvinna eftersom de redskap och metoder de hör ihop med inte används i dagens moderna jordbruk. Utan den hjälp vi hoppas få av Er kan våra planer på att få en repre- sentativ samling av ord och uttryck i samband med äldre tidens jordbruk inte förverkligas.

Med tack på förhand

Nils Stora

Nils Stora
professor

1. Vad kallades den kant på liebettet som man åstadkom när man slipade ? (rooven, rooen, roddin, faaldin)
2. Vilket uttryck användes för att lien var ovass ? (spillt, slö)
3. Med vad vässade man liarna ? (lii-stikko, smeito, säändo, stryyrscho, kveti-stein, kvetscho, brynjo, bruni-stikko)
4. Förut användes ett slags samlare på lien när säden var glesvuxen eller när man bärgade på myrar. Nämn först om en dylik samlare användes både vid skörd och vid slätter eller enbart vid slätter eller vid skörd. Beskriv sedan anordningen och namnge den. (svepo, grind, skraaktsche eller skrakan, kramble, kraane, räfsarin, flaggon, vipå. Om det sistnämnda ordet varit i bruk hos Er, vet Ni vad det har för ursprung ?)
5. Känner Ni till orden räfs-kam och räfs-klack ? Vad betydde de ?
6. Har Er dialekt använt ordet lii-lår för den delen av liebettet som var närmast ärvet ?
7. Känner Ni till något av följande ord för de grässtrån som blev stående när man bärgade slarvigt ? (friiare, sjungare, tobbar, toggona, loggar, hond-börona, friidagan)

8. Har höet torkats i sååton eller sååtar ? Talade man i så fall om en sååto, många sååtor eller om ett sååton, många sååton ? Eller användes möjligen formen en sååtul ?
9. Användes måsa-aandran vid slätter på vattenängar ? Sade man att man scheina vattenväxter ?
10. Var höet vand-höi eller regn-baart när det var fuktigt ?
11. Använde man vid lövtagning lööv-krook, löövschäro eller kasse, kassa, kassar, kassara ?
12. Känner Ni till följande benämningar för stockladans delar: taak-vedan, krååk-staandjin, taak-pinnan, dörasvaard, taak-schiide, röst-modon, knappatree. Rita en enkel skiss och sätt in var dessa delar finns på ladan.
13. När sädesbanden torkades på åkern radades de i skylar som hade olika namn beroende på vad det var för slags säd. Vilka ord användes ? (koonpjånkkan, koonpjåkkan, koonpjonkkan, koon-pjokkan, haavär-rökkan, haaver-röikkan, råågschyylan)
14. Vad kallades sädeskärven ? (band, nek, kumbila)
15. Användes följande ord i samband med jordbruket ? Vad betydde de ? Krentscho, klepp, neek, tiin seed, tull seed
16. Vad kallades axändan och rotändan på sädeskärven ? (skatan, loman)
17. Använde man för orenheter i den ritorkade säden något (några) av orden: mååd, mjöl-ökkan, maaldrin, meld, mjäärstikkona ?

18. Vilka ord användes för den dåliga säden som man fick när man tröskade ? (schelor, schel-rååjin, slöm-seed, slöde, slömko)

 Användes orden laang-råmpo, koon-råmpo för borst på sädesax ?

19. Vad kallades det att det droppade fukt ur den uppsatta säden i rian ? (he sekar, he svekar, riian svettas)

20. Vad hette stenarna på riugnen ? (knapolin, knaper-steinan, reison)

21. Vilket uttryck användes för att säden mognade på fältet ? (ååker-blååsnas, fäådas)

22. Vilket uttryck användes för att säden var färdig att skäras ? (ååker-staandi, ååker-steijji)

23. Är orden nytt-ååkäs, nytt-ååv-ååkäs bekanta ? Vad innebär dessa?

 Användes heevlan för inbäring av hö ?
 Har man använt skylspett eller bärträ för inbäring av säd ?

24. Om det inom jordbruket förekommit några enligt Er mening intressanta och ovanliga ord i Er dialekt skulle vi vara tack-samma om Ni skrev ner dem och berättade vad de betydde.

- NAMN:
 ADRESS:
